

Надіслане.

К.....

Питане на часі.

Хто як хто, але єпископ Будка не може нарікати на брак опіки зі сторони земляків. Почавши від всяких нігілістів, пресвітеріан, баптистів та православних а скінчивши на безбарвних націоналах-всі його окружають особливою опікою і ані на хвилю не забувають про него. Почавши від сих, що без обиняків люблять його аж позациювались, а скінчивши на джентельменах, що ведуть проти него підпольну роботу, скажимо, кирилять, пускаючи між народ виснажені з пальця підозрілі вістки, розбуджуючи до него недовіру і нехіль — всі ці опікуни сповняють свою службу з пожертвованем і ревністю, гідною лінійної справи. Прямодивувати ся де набере ся стільки охоти і витривалості у добродіїв, що звичайно там, де їх треба, зовсім не можуть похвалити ся своєю роботою.

Та лишні їх сердешних. Придивім ся сим злочинним єпископом, за які його земляки камінують почавши від сего злочасного дня, як він вів на корабель, що мав його депортувати-не знати, за які провини, — в сю країну вигнання і моральних тортур — навіть ще тоді, коли його в Канаді ніхто не знав і не бачив.

Закидають єпископови, що записує на себе церкви католицьких громад. Тільки всего? — Тільки... Не можуть йому заквинути, що „обдирає“ народ, бо в дійсності його матеріальна сторона досить неприємна не можуть заквинути, що він аристократ, або гонимий, бо дотепер ніхто не пробував до него зблизитись; не можуть обвинити, що він роспусетник (се звичайний коник „поступовців“), бо всі бачать, що веде життя трохи анахорета; не скажуть, що нероба, бо ніхто з „патріотів“ не наток ся стільки по фармах та канадійських „польських“ доробах, що він. Та треба все таки щось видумати. Думали, думали — і найшли злочин... Єпископ ведить записувати на себе церкви, аби їх віддати Французам... Ось до чого способна наївність, чи глупота, а ще більше злоба людей! Митрополіт, який дав стільки декавів пожертвовани для народу, на се старав ся в Римі о єпископа для Канади і сей новопоставлений єпископ, мушійський син, кров від крові народу, чоловік, перед яким стояла отвором кар'єра в старім краю, вірив ся всего, кинув на завіжди приятелів, товаришів, родину і вигоди, а приймив на себе всякі труди, невпевненість цілої зграї сектантів, від яких аж кипить серед нашого темного народу в Канаді, приймив рукавицю якою визвали його люди злої волі на завзятий бій — а все лиш на се, аби запро-

дати свій народ Французам, з якими його нічо не дучило, ані не лучить; аби приймати на себе клеймо ариадника і обтяжити себе проклятою своєю народом... Чи-ж можна бути на стільки обмеженим, аби думати так плитко? І в якій ціля? Аби збогатитись? Адже на становищу єпископа немігби з майна користати, а з другого боку єпископ, який реагнє зі своєї катедри, мусить старати моїнахом. Так що єму з богацтва?

Та я вірю, що се панове опікуни єпископа здають собі сами справу з сего, що у него нема і думки про се, що вони его обвиняють; тут грає ролю тільки злоба і охота кривити. Бо ніколи не вилвили вони такої ревности, як ходило о ратоване народу, як в сій хвилі. Ані тоді, коли несовісні добродії загнали народ в канадійські багна, засуджуючи його нагіршу нужду від сеї, яку він терпів у вітчизні; ані тоді коли всілякі індивіду закрадали громадське добро; ані тоді, як народ баламутили всілякі „прічери“, загаяючи його в чужу обору, ані тепер, коли сему народови накладати на уста печатку вибирають йому мону батьків, викладаючи з його нікіл його учителів і доводячи його до одчаю. Бо чи скликали се сторожі народного добра хоч одно віче, чи ухвалили хоч одну резолюцію, якою ваніятували-б перед цілим культурним світом се нелюдське насильство, якого доускають ся на нашім народі в нинішніх днях ліберали з Альберт? Чи розуміють вони, що грозить нашому народови, коли се ліберали схотять новести свою політику кілька літ? До сего, аби розуміти вагу рідної мони, вони не доросли; та зате рішати справи церковні і реформувати церкву — о! се потрапить кожний анальфабет і недоросток.

Та придивім ся злочиннику, о який обвиняють єпископа. В наших руках „ста тут рускої греко-католицької церкви в Канаді“, напечатаний в англійській і нашій мові, на основі якого „зависують ся“ церкви. Перейдім всі важніші уступи сего статуту і переосвідчім ся, чи справді народови грозить така небезпека, якою его страшають всякі непокликані опікуни.

Артикул 1.
„Імя церковної громади (виразно: громади) є слідує: Руска (прошу затамити!) греко-католицька церква...“

„Згадана церковна громада належить по всі часи до одної, святої, соборної і апостольської церкви, котра узнає за видиму голлову Христової церкви на землі Вселенського Архієрея, папу Римського“.

„Згадана церков уживає у всіх Богослуженнях виключно обряду греко-католицького в старославянським язичі і тим відрізняє ся від римо-

католицьких церков, котрі заходують обрид латинський“.

Хиба яснійше не можна сказати. Руска громада католицька є властителькою своєї церкви і ся церква по вічні часи уживає нашого греко-католицького обряду в старо-славянській мові, аби відрізнити ся від латинників. Чи-ж можна краце заасекурувати церкву, аби вона не стала власністю непокликаних опікунів або римо-католиків?

Артикул 2.
„Ся церковна громада і сеї церков враз з приналежностями має підлягати на все під судовласність і під повну опіку топерішного греко-католицького руского єпископа в Канаді, а то пресвященного Кир. Никита Будки, а на случай его смерти або уступлення, під правного наслідника, єпископа тої самої віри і народности, правно поставленого Папою Римським...“

„Згаданий Єпископ або его превний наслідник мав на все держати церковний маєток в своїй опіці на те, щоб ти та церква не перейшла ніколи в руки людей иншої віри або народности.“

„Лиш ціла церковна громада має право ухвалити більшістю голосів зятягнути пожичку, сиродати або перенести той маєток церковний“....

Нехай се панове страхонуди скажуть мені, в чім тут небезпека для громади. Ціла церковна громада, яка стоїть під опікою єпископа управляє, завідує і рішає про церковний маєток; а єпископ стоїть лишень на сторожі, аби сеї маєток не попав в руки ворогів і тому застережено статутом, що лишень єпископ української народности і католик має право вважати ся опікуном громади. При чім же тут Французи? Де ся небезпека, що загрожувалаб майнови церковної громади? Тай чи можна придумати ширшу автономію і демократизувати церкву більше, чим се запоручено згаданим статутом? Бо читаймо далі:

Артикул 3.
„Членами тої церковної громади можуть бути мушчини як і жєнщични, котрі піддають ся тим статутам церковним, сповняють обовязки християнські... платять правильно місячну колекту“.

Членом сеї громади не може бути, хто з недбалства не відправив Великодної сповіди, хто дає своїм житем згіршене... хто веде процес проти церкви, щоб передати єї в руки ворогів“.

Отже, як бачимо, демократизацію церковної інституції посунено тут до крайної границі. А цілю статута є запобігти деморалізації і обезпечити церкву перед ворогами, не дати противникам нашой рускої

справдіської віри, яка зберігає нас до тепер перед винародовленем, підступом чи насильно захопити громадське добро в свої руки і віддати його в посіданє чужинців.

І тому кажеть ся в слідує, 4. артикулі статуту, що „тільки руский греко-католицький священник, який має юрисдикцію від свого руского Єпископа, може бути в уряді і без вибору председателем сеї церковної громади“. А далше говорить ся, що він „на жаданє більшости парохіян або більшости тростісів... мусить скликати парохіальний мітінг“.... А ще далі: „еслиби священник не сповняв своїх обовязків, то тростісам прислує право удати ся до свого Єпископа зі скаргою. Председатель піднієє всі чеки з секретарем фінансовим і касиром“.

Ширшої автономії вже хиба годі бажати. Председатель підлягає цілій громаді, він мусить сповняти єї волю, его можна потягнути до відічальности над ним стоїть контрола. Сумніваю ся, чи який галицький священник, котрий з уряду є все председателем подібних церковних громад, дозволив би себе так обмежити і зробити зависимим від громади. Се можливе тільки в Канаді.

Наведу ще кінцеві уступи статута, які наші твердження тільки скріплять.

Артикул 7.
„Мітінги парохіальні заповідає священник через дві неділі в церкві“....

„Ухвали западають більшістю голосів“....

„Право забирати голос на парохіальнім мітінгу має кожний член громади, що платить правильно колекту“....

Артикул 8.
„До всякої зміни статута отсе потрібно письменної згоди греко-католицького руского Єпископа. Тростіси можуть укладати всякі инші припи-

си, що відносять ся до утриманя церкви, до способу збираня жертв і колекти, однак тростіси не мають права мішати ся до церковної дисципліни і справ реадігійних“.

Отже основа сего статута, який так дуже лякають всякі непокликані до церковних справ опікуни темний народ, грозить йому запродаванем в чужу неволю або ще й гіршим. Справді треба бути короткозорим і незвичайно злобним чоловіком, аби з сего зовсім слухного і оприданого змаганя єпископа обезначити наші церкви перед всілякими дури-світими, запродавцями або недовірками чи кирильниками кувати проти него свій сепаратизм, якого сьвятим обовязком і цілю є звестти лад в справах церковних в Канаді, де панує до тепер така анархія що треба палити ся за неї від сорому, чи треба дивувати ся, що він робить, що вважає до сего одинокою і найвідповіднішою дорогою? Можбаби було дивуватись, як би він сего не робив, бо тоді був би лиш неопотрібною лялькою серед нашого народу в Канаді. І тільки злоба кирильників, які боять ся, що може урвати ся ім дальший уряд, який подає ім дисорганізацію, анархію, нелад і ворожнеча серед нашого народу, лиш сеї люди можуть обвинити єпископа о алу волю і пиятувати його у своїх часописях і на всіляких мітінгах. Се нічога тільки кертична робота темних духів, або людий несвідомих, що є сліпим знярядом в руках сих темних духів.

Крайна вже пора, аби ми арозуміли, що сінем ворженечі, недовіря і розбиванем себе на дрібні гуртки не осягнемо нічога, а стралимо і сих дрібку прав, якими, як окружинцями з павського столу, користуємо ся нині. — Покінчім нерозумну релігійну колотнечу яка є хиба потрібна нашим ворогам; закнїймо політику анархії і безідейности; зирнім з бізнесівськими коншахтами, поцукрованими патріотичними фразами і псевдо-ідейностю; не ки-

даймо собі самим колса під нога інтриганми і фарисейським сівчутем до видуманих кривд вароду з боку єпископа; даймо єму спромому сповнити его високу культурну місію, місію ратованя народу від винародовленя, що можна осягнути, як показує старо-краєва практика, тільки нашою школою і нашою церквою; подаймо єму руку і сотворім народну організацію, яку респектували-б сеї що над нами панують, а тоді докажемо, що нам справді залежало на добрі вароду, що ми сирваді опікуни вароду, що ми сповнили супроти вароду свій сьвятый обовязок.

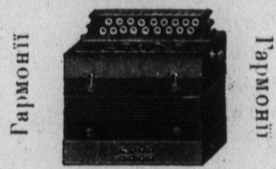
В противнім разі впадуть на наші голови сльози вароду, а наші імена запіше історія канадійської України в рубриці зрадників і юлів.

ЩО ДАЄ НАПРЯМ В ЖИТІЮ.

Коли поглянемо на земську кулю, замешкану ріжними людьми, націями, племенами і т. п., то зараз мусимо поставити собі питанє, що є причиною такого поділу і як се все стало ся? Між тими сльозами групами нахолоймо знова людий ріжного характеру і поглядів і знова питаємо, хто їх такими поробив; чому то один може бути провідником, а другий ні, або чому одним веде ся добре а другим гірше і т. п.

Щоби на се як слід відповісти, треба булоб перейти цілий розвій людства від самих початків,

ГАРМОНІІ!

- Віденська гармонія 9 кляп, 6 басів \$7.60
  - 21 кляп, 8 басів 8.50
  - Сталевий голоє \$1.00
  - 10 кляп, 2 басы однорядова \$3.75
  - 10 кляп, 4 басы \$4.75
- Ruska Knnyharnia**
850 Main Str.
Winnipeg, Canada.

КУПУЙТЕ ШЕРИ

в Руській Видавничій Спільці

яка видає
русську тижневу часопись „КАНАДУ“

Інкорпорований капітал Руської Видавничої Спільки вносить \$20.000.

Шери пролають ся по \$1.00 (одному доларови) один.

Кожний Русин повинен купити собі шер в нашій Спільці і стати членом нашого видавництва та інтересуватись його розвитком.

По всякій інформації пишть на адрес:

„CANADA“

261 Fort Str.

Winnipeg, Man.

Ширить і передплачує часопись „КАНАДУ“
Передплата вносить тільки \$1.00 на рік.